

→ Slavni Makedonac ekskluzivno za Večernji

NEW YORK MU JE DOM

U njemu živi već 27 godina, no često se vraća Balkanu



MAČEVSKI NAŠA SERIJA 'ZICA' SUVREMENI JE 'RAT I MIR'

PREDSTAVLJA FOTO IZLOŽBU
"Pet kapi sna" u sklopu One Take Film Festivala

Milena Zajović/VLM
milena.zajovic@veer.hr

Milčo Mančevski jedan je od najuspješnijih umjetnika područjem iz naše regije, koji više od 30 godina živi i radi u SAD-u. S Mančevskim smo razgovarali neposredno prije njegova dolaska u Zagreb, gdje će predstaviti izložbu "Pet kapi sna" u sklopu One Take Film Festivala. Najpoznatiji ste kao uspješna filmaš, no to nije jedino polje vašeg djelovanja. Recite nam nešto o izložbi koju predstavljate. Ona se sastoji iz nizova od po pet fotografija, snimanih 11 godina u Indiji, New Yorku, Italiji, Makedoniji, Africi, Japanu, Francuskoj, Kambodži, Njemačkoj... Krenuo sam od likovne forme, od grafičke i boje, i tako ih spajao, ali kako je ljudski mozak uvijek u potrazi za pričom, na kraju svaki od ovih 49 razbivanja na izložbi tvori svoju priču.

Jednom ste rekli da se redatelji silom priklade, no da zapravo više volite pisati. Pisanje je ljepše jer se oslobodimo finansijskih i tehničkih stega. Još važnije, osjećam se slobodnije i sigurnije dok pišem – kao da letim. Filmom sam se počeo baviti kako bih dopro do svih ljudi jer, kad radiš na makro jeziku kao što je makedonski, i

publika ti je ograničena. U filmovima se često pogorava struktura i protokom vremena. Kako se formirao vaš stil? Pod utjecajem suvremene umjetnosti – likovnosti prve polovine 20. stoljeća, književnosti poslije Joycea, konceptualne umjetnosti, avangardnog filma... Film je danas pod pritislom narativnog, klasičnoga koje nameću Hollywood, distributeri, a na žalost često i festivali i kritika. Ali on može biti puno sadržajnije kao umjetnost. Meni su elementi koje spominjete zadovoljstvo i izazov. Kao igra raslošne fantazije, ali i rigorozne discipline koja te čini budnim, tjera da dišes punim plućima, razmišljaš i osjećaš. Zato je važno da postoje festivali poput One Takea, oni su garancija održavanja umjetničke inovacije. Najveći je dio moje umjetnosti eksperimentalan; čak i "Prije kiše" ima pomalo eksperimentalnu strukturu, krug-otpluća varka, kao Escherev ortez.

Promijeno sliku uspjeha
Koliko je veliki uspjeh "Prije kiše" utjecao na vas? Sve što vam se dogodi, utječe na nas, a posebno nešto tako veliko kao globalni uspjeh prvog filma, a više od 30 nagrada i distribucijom u 50 zemalja. Nije on samo osvojio Zlatnog lava u Veneciji i nominaciju za Oscara, uporedili su ga s filmovima Bergmana i Tarkovskog, New York Times ga je svrstao među najbolje filmove svih vremena. Još gotovo svakodnevno dobivam mailove s emotivnim reakcijama

O inovaciji:
Eksperiment je reproduktivni organ umjetnosti. Dobar eksperiment nosi radost, ali i nove granice slobode

O inspiraciji:
Inspiracija za film je iracionalna, ali egzekucija mora biti temeljita. Umjetnik je malo kao igra, malo kao rat



"Moji se filmovi događaju na Balkanu jer je on dio mene, ali u umjetničkom je van lokacija

MILČO MANČEVSKI
filmaš, fotograf i pisac

publike. I to se dogodilo nakon deset godina nuspješnih pokušaja da uspije dočim u situaciji sumiti film, deset godina tude sumnje u moj rad. Osjećao sam se kao da me udario vlak. Ali, drago mi je što se još uvijek družim s ljudima koje sam poznao prije nego što mi se karijera odijelila od zemlje i još uvijek insistiram da radim autorske, čudne, nekonvencionalne filmove. Nije uspjeh promijenio mene, nego ja njega.

Vaše filmove često prate kontroverze. "Prasina" su proglasili rasističkom, a Grčki je bila debata oko "Štenki", a Makedonci su odbili financirati "Majke". I "Prije kiše" je bio kontroverzan jer je Grčka pokušala stopirati njegovo prikazivanje. Nad "Prasinom" je u Veneciji izveden pravi atentat, zato što sam dva tjedna prije festivala u Guardianu rekao da NATO snosi dijelomičnu odgovornost za rat u Makedoniji jer se njihov sukob na Kosovu prelio u tu zemlju.

Dobar dio kritičara koji su kroviločno napali "Prasinu" po političkoj liniji danas na spomen tog filma reaguju kao dijete koje se stidi pred razbijenim prozorom. Filmski fond Makedonije pokušao je zakazati moj posljednji film "Majke"; pokušali su spriječiti da film putuje po svijetu, a on je kao za inat prikazan na 40 festivala te je osvojio 7 međunarodnih nagrada. Zao mi ih je – oni bi najradije da me onemla, a moja su četiri filma osvojila više nagrada za Makedoniju nego svi drugi filmovi u povijesti zajedno. Ali film je

previše privlačna igračka da bi je vlastodržci prepustili nekoj tako djetinjastoj bagri – umjetnicima. Radili ste na seriji "Zica", koja je pokazivala duboke probleme američkog društva. Kako objašnjavate njenu veliku popularnost? Imao sam sreću raditi prve sezone, pa sam sudjelovao u kreiranju njena izgleda, što je nemoguće kod već etabliranih serija. Na primer, kad sam radio "Zakon i red", producent mi je znao reći: "Tamo ne smijesh staviti kametu, to se ne uklapa u potrebe našeg brenda." To je bio previše za mene. A uspjeh "Zice" najvremić je dijelom zaslugu scenarista Davida Simona. Ona je kao suvremeni "Rat i mir", kao roman s puno likova koji uspješno oslikava presjek današnje Amerike. Ne zaboravite da je SAD u dobru mjeri fundamentalističko društvo, ali demografske promjene pokrenule su sad i neke druge velike promjene.

Kraj konzervativizma

Mislite li na nešto liberalniju političku atmosferu? Da, čini mi se da je klatno krenulo u drugom smjeru i daje bar zasad kraj pomaku u religiozni konzervativizam. To pokazuje ponovni izbor Obama, ali još je zanimljivije što je puno saveznih država ove godine prihvatilo zakone za koje se smatralo da su previše liberalni: legalizacija marihuane, homoseksualnih brakova, dobrovoljno prihvaćanje većih poreza... Fazite, to je prošlo na referendumu, a što je znak je naroda, a ne sudovi!

66
Cenzurirali su me i u Jugoslaviji i u Hollywoodu. Film je previše privlačna igračka da bi je moćnici prepustili nekoj djetinjastoj bagri, umjetnicima

POVIJEST JE U KRIVU

ERICH VON DÄNIKEN

Ne propustite novo djelo Ericha von Dänikena, najpoznatijeg istraživača misterija starih kultura čije su knjige prodane u više od 63 milijuna primjeraka! Nakon proučavanja stotina desetih zapisa i sedam mjeseci u ovoj knjizi Däniken izlaže nove tvrdnje o svemu što su nam stoljećima uvjerali da je istinito.

49,90 KN



Na svim kioscima